

Streszczenie

Wprowadzenie

W Polsce, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, dostęp do Internetu w 2022 roku posiadało 93,3% gospodarstw domowych. Globalna cyberprzestrzeń z jednej strony postrzegana jest jako źródło informacji, z drugiej zaś - jako podłoże zagrożenia dla porządku społecznego. Na stronach WWW można znaleźć pornografię w każdej formie – począwszy od tzw. miękkiej pornografii, poprzez nekrofilie, stosunki seksualne z prezentowaniem przemocy kończąc na pornografii dziecięcej.

Na całym świecie inicjowane są działania, które zmierzają do efektywniejszego zapobiegania, ścigania oraz pociągnięcia do odpowiedzialności karnej sprawców przestępstw na tle seksualnym popełnianych na szkodę małoletnich. Podstawowym elementem tego typu działań jest wzmacnianie ram prawnych zarówno na szczeblu krajowym jak i międzypaństwowym. W polskim kodeksie karnym powyższe kwestie uregulowane są w art. 202. Polska jest również sygnatariuszem dyrektyw oraz konwencji mających chronić małoletnich przed wykorzystaniem seksualnym.

Szacowanie wieku biologicznego osób uwidocznionych na materiałach audiowizualnych zawierających treści pornograficzne jest konieczne, jeśli zachodzi podejrzenie, że są one małoletnie.

Cel pracy

Głównym celem i zamierzeniem autorki jest pokazanie trudności w ocenie wieku osób znajdujących się na materiale zdjęciowym i filmowym oraz stworzenie jednolitych zasad opiniowania w sprawach dotyczących jego szacowania.

Uwzględniając powyższe, w pracy podjęto próbę stworzenia jednorodnych i spójnych zasad opiniowania w przypadkach ustalania wieku osób małoletnich, zarówno istniejących w rzeczywistości, jak i wytworzonych przez system komputerowy, których wizerunki zapisane są na nośnikach informatycznych. Pozwoli to na eliminację rozbieżności w opiniach biegłych w tego typu przypadkach, a tym samym, być może, umożliwi usprawnienie pracy wymiaru sprawiedliwości.

Część pracy opierająca się na ankiecie miała pokazać trudności w ocenie wieku osób uwidoczniionych na materiałach wizualnych, a także ocenić zależność pomiędzy jego szacowaniem a płcią, wiekiem i posiadaniem potomstwa przez respondentów.

Materiał i metody

Część badawcza dysertacji została oparta o analizę wydanych opinii sądowo-lekarsko-antropologicznych w latach 2013-2023 (do czerwca włącznie) w Zakładzie Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu oraz badanie ankietowe.

Ankieta składała się z 6 pytań oraz 1 pytania autorskiego otwartego. Pytania od 1 do 4 dotyczyły takich danych jak: płeć, wiek, zawód wykonywany oraz posiadanie potomstwa przez respondentów. Kolejne pytanie dotyczyło oceny wieku biologicznego dziewcząt uwidoczniionych na zdjęciach. Respondenci oceniali wiek w skali od „poniżej 7” do „powyżej 18”. Dokumentacja fotograficzna obejmowała wybrane zdjęcia dziewcząt wykonane w trakcie Wrocławskich Badań Longitudinalnych (WBL) w Zakładzie Antropologii Polskiej Akademii Nauk we Wrocławiu. Fotografie zostały wyselekcjonowane przez pracownika ww. Zakładu na podstawie wytycznych podanych przez autorkę pracy. Część ankiety dotycząca oceny wieku składa się z 40 zdjęć – umownie oznaczonych numerami od 1 do 20. Każdemu z numerów przyporządkowano dwa zdjęcia oznaczone odpowiednio literą A - w ustawieniu *en face* oraz literą B - przedstawiające sylwetkę z profilu. Zadaniem ankietowanych była ocena wieku dziewcząt uwidoczniionych na fotografiach.

Wyniki

W latach 2013 - 2023 (do czerwca włącznie) wydano 67 opinii sądowo-lekarsko-antropologicznych dotyczących oceny wieku małoletnich. Organ procesowy skierował do biegłych 6 rodzajów pytań: o obecność treści pornograficznej z udziałem małoletnich poniżej 15 roku życia/małoletnich, o ocenę wyglądu i cech fizycznych osób ujawnionych na materiale dowodowym, o obecność treści pornograficznych z udziałem wytworzonego/przetworzonego wizerunku małoletniego oraz o treści erotyczne. W 6 przypadkach ze względu na typ materiału dowodowego (zbyt słaba jakość, uwidocznione zbyt małe fragmenty ciała) brak było możliwości oceny wieku. We wnioskach 50 wydanych opinii stwierdzono obecność małoletnich poniżej 15 roku życia/małoletnich,

w 10 przypadkach ustalono, że na zdjęciach i filmach znajdują się osoby pełnoletnie. W 4 przypadkach organ procesowy zwrócił się z pytaniem o treści erotyczne. Obecność tego typu treści stwierdzono we wszystkich przypadkach, o których mowa powyżej.

Ankietę wypełniło 160 osób – 78 kobiet, 82 mężczyzn, prokuratorów oraz aplikantów prokuratorskich. Wśród ankietowanych najczęściej osób znajdowało się w przedziale wiekowym od 31 do 40 lat, najmniej 51 – 60 lat. Najmłodsza ankietowana osoba miała 24 lata, najstarsza 56. Średnia wieku respondentów wynosiła 37,5 roku. Liczebność w poszczególnych grupach wiekowych była zbliżona, z wyjątkiem przedziału wiekowego 31-40 gdzie respondentów płci męskiej było o 15 więcej niż kobiet w przeciwieństwie do przedziału 41-50 lat, gdzie ankietowanych kobiet było niemal dwukrotnie więcej niż ankietowanych mężczyzn w tym samym przedziale wiekowym. Ponad połowę uczestników badania 95 osób (59,4%) stanowiły osoby posiadające dzieci. W tej liczbie znalazło się 48 kobiet i 47 mężczyzn. Ankietowani udzielili łącznie 3200 odpowiedzi, z których 311 było zgodnymi z rzeczywistym wiekiem dziewcząt, co stanowiło 9,72% wszystkich odpowiedzi. Jako pełnoletnie dziewczęta zostały ocenione w 657 przypadkach, co stanowi 20,53% wszystkich odpowiedzi. Błędnych odpowiedzi udzieliło 345 kobiet i 312 mężczyzn.

Przeprowadzone badania nie wykazały występowania statystycznie istotnego związku pomiędzy płcią respondentów, ich wiekiem oraz posiadaniem potomstwa, a ogólną poprawnością typowanych odpowiedzi dla dokładnego wieku dziewcząt, jak i dla trafności wskazania grupy wiekowej.

Jedynie w podgrupie dziewcząt o późnym dojrzewaniu, zależność pomiędzy przedziałem wiekowym respondenta a prawidłowością jego odpowiedzi można uznać za istotną na poziomie $p = 0,05$. Im młodszy respondent, tym większy odsetek trafnych odpowiedzi.

Średnio dziewczynkę o przedwczesnym torze rozwojowym określano jako starszą niż jest w rzeczywistości, natomiast tą o opóźnionym torze rozwojowym jako młodszą. Wiek dziewcząt zakwalifikowanych do podgrupy o przeciętnym torze rozwojowym typowano najczęściej poprawnie w porównaniu z pozostałymi grupami.

Analiza statystyczna wykazała występowanie istotnych różnic w odpowiedziach ankietowanych dotyczących dziewcząt w tym samym wieku w różnych fazach rozwoju. W przypadku dziewczynki o stwierdzonym przedwczesnym dojrzewaniu, odsetek

poprawnych odpowiedzi był najniższy, zaś u dziewczynki rozwijającej się przeciętnie – najwyższy

Dziewczynce w 14-tym roku życia rozwijającej się szybciej od 2 pozostałych czternastolatek, dawano średnio o 3,91 roku więcej niż ma w rzeczywistości, przy czym jej rówieśniczkę, rozwijającą się poprawnie, określano na 0,7 roku starszą. Trzeciej dziewczynce, w o późnym torze rozwojowym, przypisywano średnio o 2,54 roku mniej.

Piętnastolatce, o przeciętnym rozwoju, przypisano około 1,11 roku więcej, natomiast dziewczynkę o przedwczesnym rozwoju, określano jako 2,35 roku starszą. Ich równolatce, o opóźnionym torze rozwojowym, dawano o 1,3 roku mniej od jej wieku metrykalnego.

Wnioski

1. Przeprowadzone badania ankietowe, które stanowią podstawę niniejszej pracy doktorskiej są jedynymi, które obejmują problematykę dotyczącą oceny wieku małych dzieci na podstawie materiału zdjęciowego. Opublikowane dotychczas prace albo dotyczyły oceny wieku – gdy materiał stanowiły zdjęcia osób dorosłych bądź też szacowania wieku podczas badania przedmiotowego.
2. Na trafność oceny wieku dziewcząt nie wpływa płeć, wiek ani posiadanie potomstwa przez ankietowanych.
3. Istotną zależność wykazano pomiędzy oceną wieku dziewczynki o późnym torze rozwojowym a przedziałem wiekowym respondentów. Im młodszy respondent tym większy odsetek trafnych odpowiedzi.
4. Średnio dziewczynkę o przedwczesnym torze rozwojowym w różnym wieku metrykalnym określano jako starszą niż jest w rzeczywistości, natomiast dziewczynkę o opóźnionym torze rozwojowym jako młodszą. Wiek dziewczynki o przeciętnym torze rozwojowym typowano najczęściej poprawnie w porównaniu z pozostałymi grupami. W przypadku dziewczynki o stwierdzonym przedwczesnym dojrzewaniu, odsetek poprawnych odpowiedzi był najniższy, zaś u dziewczynki rozwijającej się przeciętnie najwyższy.

5. Analiza dotycząca rówieśniczek z różnych grup rozwojowych pokazała występowanie istotnych różnic rozkładów poprawnych odpowiedzi w zależności od fazy rozwojowej dziewczynki.
6. Trudność w ocenie wieku wynika zarówno ze specyfiki rozwoju, a więc różnic w szybkości dojrzewania wewnątrz –, międzypopulacyjnie jak i międzyodmianowo. Drugim aspektem są tzw. problemy techniczne obejmujące jakość nagrania oraz uwidocznienie tylko fragmentów ciała.
7. Zaproponowany algorytm opiniowania w sprawach dotyczących oceny wieku małoletnich istniejących w rzeczywistości, jak i wytworzonych przy pomocy systemu komputerowego być może usprawni pracę biegłym.
8. Biegli opiniujący w tego typu sprawach nie powinni się wypowiadać co do istnienia znamienia „treści pornograficznych” a jedynie opisać czynności uwidocznione na zdjęciach lub filmach.

Summary

Introduction

In Poland, according to data from the Central Statistical Office, 93.3% of households had access to the Internet in 2022. Global cyberspace is perceived, on the one hand, as a source of information and, on the other, as a source of threat to the social order. You can find pornography in every form on various websites - from the so-called soft pornography through necrophilia, sexual relations with the presentation of violence, and child pornography.

Actions are being initiated worldwide to prevent, prosecute and bring to justice perpetrators of sexual crimes committed against minors more effectively. The basic element of this type of activity is strengthening the legal framework both at the national and interstate levels. In the Polish Penal Code, the above issues are regulated in Art. 202. Poland is also a signatory to directives and conventions designed to protect minors against sexual abuse.

Estimating the biological age of people shown in audiovisual materials containing pornographic content is necessary if there is a suspicion that they are minors.

Objective of the work

The author's main goal and intention are to show the difficulties in assessing the age of people in photographic and film material and to create uniform rules for giving opinions on matters relating to its estimation.

Taking the above into account, the work attempts to create uniform and consistent rules for giving opinions in cases of determining the age of minors, both those who exist and those created by a computer system, whose images are saved on IT media. This will eliminate discrepancies in expert opinions in this type of cases and thus improve the work of the justice system.

The part of the work based on the survey was intended to show the difficulties in assessing the age of people shown in visual materials and to assess the relationship between its estimation and the respondents' gender, age and having children.

Material and methods

The research part of the work was based on analyzing forensic, medical and anthropological opinions issued in the years 2013-2023 (until June inclusive) at the Department of Forensic Medicine of the Medical University in Wrocław and a survey.

The survey consisted of 6 closed questions and 1 open question. Questions 1 to 4 concerned data such as gender, age, profession and whether the respondents had children. The next question concerned assessing the biological age of the girls shown in the photos. Respondents rated their age on a scale from "under 7" to "over 18". The photographic documentation included selected photos of girls taken during the Wrocław Longitudinal Research (WBL) at the Department of Anthropology of the Polish Academy of Sciences in Wrocław. An employee of the above-mentioned department selected the photos based on the author's guidelines. The age assessment part of the survey consists of 40 photos - conventionally marked with numbers from 1 to 20. Each number was assigned two photos, marked respectively with the letter A – *en face* and the letter B – showing the silhouette in profile. The girls' faces were covered in all photos for data protection reasons.

Results

In the years 2013 - 2023 (up to and including June), 67 forensic, medical and anthropological opinions were issued regarding the assessment of the age of minors. The procedural authority asked the experts 6 types of questions: about the presence of pornographic content involving minors under 15 years of age/minors, about the assessment of the appearance and physical characteristics of persons revealed in the evidence, about the presence of pornographic content involving the produced/processed image of a minor and about erotic content. In 6 cases, due to the type of evidence (too poor quality, too small body parts visible), it was impossible to assess the age. The conclusions of 50 issued opinions stated the presence of minors under 15 years of age/minors, and in 10 cases, it was established that the photos and videos included adults.

In 4 cases, the procedural authority enquired about erotic content. The presence of this type of content was found in all the cases mentioned above.

The survey was completed by 160 respondents - 78 women, 82 men, prosecutors and prosecutor's trainees. Most respondents were in the age group of 31-40 years, and the least of them were 51-60 years old. The youngest surveyed individual was 24 years old,

and the oldest was 56. The average age of respondents was 37.5 years. The numbers in individual age groups were similar, except for the 31-40 age group, where there were 15 more male respondents than women, as opposed to the 41-50 age group, where there were almost twice as many female respondents as male respondents in the same age range. More than half of the 95 study participants (59.4%) were people with children. This number included 48 women and 47 men. The respondents provided 3,200 answers, of which 311 were consistent with the girls' actual age, constituting 9.72% of all the answers. Girls were assessed as adult girls in 657 cases, which constitutes 20.53% of all the responses. 345 women and 312 men gave incorrect answers.

The conducted study did not show a statistically significant relationship between the respondents' gender, age and having children, and the general correctness of the answers about the exact age of the girl and the accuracy of indicating the age group.

Only in the subgroup of a girl with late puberty can the relationship between the respondent's age range and the correctness of their answers be considered significant at the level of $p = 0.05$. The younger the respondent, the higher the percentage of correct answers.

On average, girls with a premature developmental track were described as older than they actually were, while those in the slower developing group were described as younger. The age of girls classified to the subgroup with an average developmental track was most often correctly predicted compared to the other groups.

Statistical analysis showed significant differences in the respondents' answers regarding girls of the same age at different stages of development. In the case of girls with diagnosed precocious puberty, the percentage of correct answers was the lowest, while in the case of girls developing correctly - the highest.

A 14-year-old girl, developing faster than the other two 14-year-olds, was given an average of 3.91 years more than she actually is, while her peer, developing normally, was considered 0.7 years older. With a late developmental track, the third girl was assigned an average of 2.54 years younger.

A 15-year-old girl with average development was believed to be approximately 1.11 years older, while a girl with premature development was considered 2.35 years older. Their peer, developing more slowly, was given 1.3 years less than suggested by her chronological age.

Conclusions

1. The conducted survey research, which constitutes the basis of this doctoral thesis, is the only one that covers assessing minors' ages based on photographic material. The works published so far either concerned age assessment - when the material consisted of photos of adults - or age estimation during a physical examination.
2. The respondents' gender, age or whether they have children does not influence the accuracy of the age assessment of girls.
3. A significant relationship was found between the age assessment of a girl with late puberty and the age range of the respondents. The younger the respondent, the higher the percentage of correct answers.
4. On average, girls with a premature developmental track were described as older than they actually were, while those in the slower developing group were described as younger. The age of girls classified to the subgroup with an average developmental track was most often correctly predicted compared to the other groups. In the case of girls with diagnosed precocious puberty, the percentage of correct answers was the lowest, while in girls developing correctly, it was the highest.
5. The analysis of peers from different developmental groups showed significant differences in the distribution of correct answers depending on the girl's developmental stage.
6. The difficulty in assessing age results from the specificity of development, i.e., differences in the speed of maturation within and between populations and between varieties. The second aspect is the so-called technical problems, including the recording quality and only parts of the body being visible.
7. The proposed algorithm for giving opinions in cases concerning the assessment of the age of minors, existing in reality or created using a computer system, may improve the work of experts.
8. Experts giving opinions in such cases should not comment on the existence of "pornographic content" but only describe the activities shown in the photos or videos.